

МУЗИЧНІ САМООСВІТА ТА САМОВИХОВАННЯ ЯК ЗАСОБИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МОЛОДИХ СПІВАКІВ

Сучасні реалії розвитку суспільства, орієнтація на його гуманізацію та демократизацію, повернення України до європейського культурного простору висувають особливі вимоги до працівників сфери освіти, а саме до педагогів-викладачів навчальних дисциплін художньо – естетичного циклу та викладачів музичних дисциплін зокрема. Перед останніми постає важливе завдання відродження національних традицій, виконання стратегічного завдання розвитку національної культури та формування нового рівня естетичної культури при підготовці молодих спеціалістів.

Як відомо естетична культура передбачає спрямованість мистецтва на інтереси і потреби народу, забезпечення державою умов для вільної художньої творчості кожній людині, для всебічного залучення до різної естетичної діяльності, перетворення цінностей світової художньої культури в духовний здобуток народу.

Важливою складовою естетичної культури є здатність виконавців-вокалістів донести до слухача ідею автора, відтворити той художній образ, що є метою та причиною успіху виконання вокальних творів

у цілому. Це досягається спільними зусиллями як викладачів відповідних навчальних закладів, так і їх учнів чи студентів.

Саме вокально-педагогічна діяльність викладачів вокалу вищих навчальних закладів насамперед проявляється в удосконаленні процесу навчання та виховання співочих голосів, формуванні вокальних навичок у співаків, розвитку співочого дихання, розширенні діапазону, чистоти інтонуювання і правильного звукоутворення.

При цьому серед основних завдань викладача вокалу є формування вокальної культури серед своїх вихованців, що охоплює визначений комплекс педагогічної діяльності та її послідовність: естетичне спілкування зі співаком; визначення характерних ознак та типу голосу; класифікація голосу; освоєння індивідуальної програми зі співаком; опрацювання всіх видів вокальної техніки; визначення взаємозв'язку між художніми і технічними аспектами виконавства; застосування ефективних прийомів, способів та методів навчання та виконання; визначення рівня розвитку вокальної техніки, і насамперед формування інтересу та усвідомленої необхідності до самоосвіти та самовиховання молодих співаків [1].

Саме формування цього інтересу є основним параметром оцінки та життєво необхідним атрибутом виконавця-вокаліста, орієнтованого на успішний особистісний розвиток і професійне зростання. У цьому аспекті самоосвіта сприяє розширенню професійного світогляду, виявленню особистих професійних інтересів і можливостей індивіда, виробленню власної методики проведення занять у період підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Професійна освіта, що швидко розвивається останніми роками, в обов'язковому порядку передбачає самоосвіту як готовність людини засвоїти світ власної професії, зробити його своїм індивідуальним добром. Вона є важливою складовою, що забезпечує ефективну професійну діяльність. При цьому, саме професійна освіта являє собою цілеспрямовану, систематичну діяльність, якою керує сама особистість та яка є основою професійної діяльності [2].

Говорячи про відповідальність за досягнення належного рівня професійної діяльності та високих результатів у процесі навчання студентів, слід зауважити, що її помилково покладають виключно на викладачів. Роль власної активності молодих співаків, спрямованої на набуття основ вокально-виконавської майстерності, рівень теоретичних знань у галузі

вокального мистецтва, осмислення основних понять вокальної методології, регуляція власної навчальної діяльності в аспекті оволодіння вокальною майстерністю загалом недооцінюється.

Студенти здатні виділяти в реальному вокальному виконанні, що сприймається ними, окремі явища та сторони, визначити місце цих явищ у загальній системі вокально-виконавської діяльності, що діагностується. У слуховому сприйнятті вокального виконання у них в цілому повинна існувати настанова на аналіз стану голосового апарату та процесу вокалізації. Слід також достатньо приділяти уваги аналізу аспектів утілення художнього образу, експресивно-смісловій стороні виконання. Усе це в гармонійному поєднанні сприяє формуванню уявлень про естетично повноцінне звучання співочого голосу та досягненню високого рівня вокально-виконавської майстерності.

Проте успішний професійний та особистісний розвиток виконавців-вокалістів не обмежується лише самоосвітньою діяльністю. Варто звернути увагу на процес самовиховання, що якісно впливає на формування особистості та передбачає три основні компоненти: вплив соціального середовища, цілеспрямований виховний вплив викладацького складу на особистість через навчальні заклади та свідомо, цілеспрямована діяльність індивіда, спрямована на задоволення власних інтересів. Перші два компоненти мають об'єктивний характер, третій – суб'єктивний, оскільки містить процеси, що відбуваються у свідомості людини: осмислення, оцінку, відбір тих позитивних зовнішніх впливів, які складають основу її переконань, ідеалів, життєвих цілей, мотивів діяльності, звичок.

Ці процеси лише тоді можуть називатись самовихованням, коли вони являють собою свідомі дії особистості, спрямовані на самовдосконалення, тобто дії, в яких людина стає активним суб'єктом самоосвіти, морального, трудового, фізичного, естетичного саморозвитку. У найзагальнішому визначенні самовиховання, на думку В. О. Лозового та О. М. Єракторіної, це специфічна універсальна внутрішня діяльність щодо забезпечення навичками, вміннями, знаннями, здібностями, необхідними для здійснення різноманітних видів предметної, практично-духовної та духовної діяльності [3].

Якщо виховання може інколи здійснюватися незалежно від волі і бажання вихованця, то самовиховання як процес усвідомленого, цілеспрямованого і бажаного розвитку можливе лише у разі збігу сприятливих зовнішніх умов і певних внутрішніх передумов.

Тому організація педагогічної діяльності в умовах органічного поєднання теоретичної і практичної підготовки студентів повинна мати комбінований характер, що включає: ознайомлення з науково-методичною літературою, виконання вокально-технічних вправ і завдань, ілюстрування вокальних творів.

На індивідуальних заняттях впроваджуються творчо-пошукові ситуації, які стимулюють професійний інтерес до самовдосконалення. Прослуховування та аналіз вокальних творів та вокальної майстерності у виконанні професійних (видатних) вокалістів створюють настанови на еталонні взірці, що забезпечує взаємозв'язок розвитку вокальної техніки з формуванням виконавських умінь [1].

Також важливо зауважити, що самовиховання передбачає певний рівень розвитку інтелекту, який виявляється у всьому, що стосується зміни свого «Я». Тому багато педагогів стверджують, що робота над собою стає постійною, ефективною, якщо є зріла самосвідомість. Усвідомлення власної поведінки веде до самопостереження, самоаналізу, самокритики. Осмислювання своєї діяльності в навколишньому світі сприяє формуванню цілеспрямованості, високих ідеалів, мотивів – важливих спонукальних причин роботи над собою.

Таким чином, самоосвіта як і самовиховання є необхідною умовою навчання молодих співаків у процесі їх професійної освіти у ЗВО. Вона спонукає студента стати активним учасником навчального процесу, стає критерієм оцінювання своїх навчальних досягнень, виконує функцію глобалізації знання та швидкого взаємообміну за допомогою мережі Інтернет, забезпечує реалізацію принципу «освіта протягом усього життя», сприяючи постійному вдосконаленню знань відповідно до наукового та технологічного розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Маруфенко О. В. Проблеми вокально-педагогічної підготовки майбутніх вчителів музики // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.culturalstudies.in.ua/sekcija_s_s5_4.php.

2. Сутність поняття «самоосвіта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.educationua.net/silovs-728-1.html>

3. Лозовой В. А., Ерахторина О. М. Человек: проблемы саморазвития: список рекомендованной литературы и словарь основных терминов. – Харьков, 2007. – 100 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра культурології

ПРОБЛЕМИ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
(21 березня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 13:130.1(130.2)+340+37.04+8

П78

Редакційна колегія:

А. П. Гетьман – д. ю. н., професор, проректор з наукової роботи НЮУ ім. Ярослава Мудрого (голова редколегії);

В. О. Лозовой – д. ф. н., професор, завідувач кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого (заступник голови редколегії);

О. В. Прудникова – д. ф. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого;

Л. М. Сідак – к. ф. н., доцент, доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого (секретар редколегії);

Ю. А. Меліхова – к. ю. н., доцент кафедри культурології НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Проблеми саморозвитку особистості в сучасному українському соціумі : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (21 берез. 2019 р.) / НЮУ ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 126 с.

ISBN 978-966-937-656-5

Збірник містить наукові статті й тези наукових доповідей з питань філософської антропології, філософії культури, соціальної філософії, філософії права, психології, педагогіки, культурології та актуальних проблем освіти і виховання в сучасних умовах соціокультурного розвитку.

Для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

УДК 13:130.1(130.2)+340+37.04+8

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-656-5

Мищенко В. И.	СТУПЕНИ ОСОЗНАННОГО САМОРАЗВИТТЯ КАК ДУХОВНОГО ВОСХОЖДЕНИЯ	37
Дяченко К. А.	ОПТИМІСТИЧНИЙ НАСТРІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ТА МЕТА САМОРОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНЦЯ	41
Меліхова Ю. А.	САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СУДДІ: ФІЛОСОФСЬКО- ПРАВОВЕ ОСМИСЛЕННЯ	45
Маслак Н. В.	ЗНАЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ЮРИСТА-ФАХІВЦЯ, НОТАРІУСА	49
Понеділок А. І.	ДУХОВНА МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ Й МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	51

Напрямок 3

САМОВИХОВАННЯ І САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК ЗАСОБИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Єрахторіна О. М.	ОСОБИСТІСНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРІ: ОСОБЛИВОСТІ Й ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ	54
Сердюк О. В.	УНІВЕРСАЛІЗМ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ХІХ СТОЛІТТЯ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ КОНЦЕПЦІЙ САМОВИХОВАННЯ	57
Люсаренко Т. О.	ЗНАЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ БАНДУРИСТА-ВИКОНАВЦЯ ВИЩОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ	62
Гізімчук О. О.	МУЗИЧНА ОСВІТА І САМОВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МОЛОДИХ СПІВАКІВ	65
Вільхова О. Г.	ОСОБЛИВОСТІ САМОРОЗВИТКУ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	69